

Sistem za suzbijanje bolesti, štetočina i korova u vinogradima

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов; проф. д-р Борис Наков, Аграрен университет Пловдив; проф. Иван Жалнов, Аграрен университет, Пловдив

Дата: 14.03.2019 Брой: 3/2019

Najopasnije bolesti vinove loze su plamenjača, pepelnica, siva trulež, eskorioza, eska, bela i crna trulež. Borba protiv njih je složena, ne samo hemijska:

- Operacije rezidbe na zelenim delovima loze – proređivanje izbojaka, štipanje vrhova izbojaka, uklanjanje bočnih izbojaka, itd. Uklanjanjem listova (proređivanjem) oko cvetnog grozda i grozda poboljšava se mikroklima u krošnji loze, obezbeđuje se pristup svetlosti i zadržava se manje vlage, što su svi faktori koji negativno utiču na razvoj patogena i obezbeđuju bolju efikasnost fungicida. U periodu 1994–1997, u sortimentu vinove loze Odeljenja za vinogradarstvo, sprovedeni su eksperimenti sa uklanjanjem listova oko

grozda i uticajem ove prakse na razvoj pepelnice. U većini varijanti – različite sorte, razlika u učestalosti bolesti na grozdovima, sa i bez uklanjanja listova, varira od 10,5–13,4 do 21,0% (Nakov, Nakova, neobjavljeni podaci). Literatura navodi visok efekat uklanjanja listova i na sivu trulež (English et al., 1993).

- Agrotehničke mere – izbor lokaliteta, đubrenje, navodnjavanje, suzbijanje korova, obrada zemljišta, obezbeđuju složene uslove za jačanje odbrambenih reakcija na nepovoljne spoljašnje uslove, uključujući i infekciju fitopatogenima.
- Efekat primene fungicidnih proizvoda je bolji kada se tretmani izvode u osetljivim fenofazama biljaka i povezani su sa mestom i načinom preživljavanja patogena. Na primer: uzročnik pepelnice prezimljava u pupoljcima loze i tretman treba sprovesti u fenofazi izbojaka dužine 2 do 4 cm, hemioterapeutskim fungicidima; uzročnik eskorioze preživljava uglavnom u prva 2 do 4 internodija, a prskanje se vrši čim se pojavi mladi izbojak; uzročnik antraknoze preživljava u pupoljcima, a prskanje treba izvršiti u fazi masovnog bubrenja pupoljaka.
- U organskoj proizvodnji (gde su dozvoljeni samo proizvodi koji sadrže bakar i sumpor), od posebnog je značaja da se suzbijanje vrši u kritičnim fenofazama razvoja loze – nicanje izbojaka, razvoj cvetnog grozda i formiranje grozda, do početka promene boje pojedinih bobica.
- Trenutno, sortna struktura novih vinograda određena je potražnjom na tržištu, ali u organskoj proizvodnji je svrsishodnije dati prednost otpornim sortama.

Hemijsko suzbijanje bolesti vinove loze vrši se fungicidima različitog načina delovanja – kontakti, sa zaštitnim delovanjem; kontaktno-penetrantni, sa lokalnim delovanjem; i hemioterapeutske (kurativni) fungicidi. Za 2019. godinu, u Listi dozvoljenih sredstava za zaštitu bilja za vinovu lozu bilo je registrovanih više od 120 proizvoda različitog načina delovanja.

Više od 100 vrsta insekata, grinja, nematoda i drugih životinjskih organizama oštećuje vinovu lozu, napadajući koren, pupoljke, listove, izbojke, cvetne grozdove, mlade bobice, bobice u zrenju i zrele bobice, višegodišnje drvo i druge delove loze, a neki su vektori virusa i fitoplazmi koje izazivaju ekonomski značajne bolesti.

Oštećene loze slabo rastu, manje rodaju, grožđe je lošijeg kvaliteta, a u slučajevima masovnog razmnožavanja ugrožen je ceo prinos i loze mogu uvenuti. Najštetniji su lozini moljci, grinje, lozin savijač, lozina štitasta vaš, razne vrste sovica, zrikavci – vektori virusa i fitoplazmi, zemljišni štetočine, itd. Lozini moljci preferiraju sorte sa zelenom i žuto-zelenom kožicom bobice i one sa muskatnim ukusom, dok grinje preferiraju sorte sa debljim parenhimom, muskatnim ukusom i dlakavom donjom stranom lista. Štetočine nanose štetu od početka fenološkog razvoja biljke vinove loze do početka njene fiziološke mirovanja. Neke vrste i grupe štetočina nanose

штету tokom cele godine. Pojava, šteta i razmnožavanje štetočina povezani su sa fenološkim razvojem loze, budući da svaka od njih pokazuje određenu sklonost prema specifičnim organima biljke.

Suzbijanje štetočina vinove loze vrši se u skladu sa pravilima dobre prakse u zaštiti bilja u poljoprivredi (2006), sa Principima dobre prakse u zaštiti bilja (2004) i sa osnovnim principima i ciljevima integralne proizvodnje (2008). Uopšteno, zahtevi pravila, principa i ciljeva izraženi su u: primeni insekticida samo kada je to neophodno, odnosno kada je gustina populacije štetočina dostigla ili premašila tzv. nivo ekonomske štete (NES); primeni samo dozvoljenih sredstava za zaštitu bilja za odgovarajuću štetočinu i usev; striktnom poštovanju doza i normi primene po aru; zaštiti zdravlja radnika i biodiverziteta u agrocenozama (agenti biološke kontrole i oprašivači); korišćenju alternativnih opcija u suzbijanju štetočina; proceni rizika pri primeni sredstava za zaštitu bilja; primeni sredstava za zaštitu bilja u periodima najefikasnijim protiv štetočina i bezbednim ili minimalno opasnim za agente biološke kontrole, itd. Osnova svih zahteva je NES (nivo ekonomske štete).

Suzbijanje korova u vinogradima uključuje mehaničke, biološke, preventivne i hemijske metode. One treba naizmenično primenjivati u određenim intervalima kako bi se postigla visoka efikasnost. Glavna metoda za održavanje zemljišta u vinogradima slobodnim od korova, kako u redu tako i između redova, je primena različitih sistema obrade zemljišta. Hemijsko suzbijanje uključuje herbicide koji se primenjuju na zemljište, a primenjuju se tokom mirovanja, pre početka vegetacije loze i korova, folijarne herbicide – tokom vegetacionog perioda loze i korova, i totalne herbicide sa kontaktnim i sistemskim folijarnim delovanjem – tokom vegetacionog perioda loze i korova.

Pročitajte više u broju 2/2019 o suzbijanju bolesti i štetočina u skladu sa kritičnim fazama razvoja vinove loze. Imaćete priliku da dobijete informacije o svim fungicidima, insekticidima i herbicidima registrovanim u našoj zemlji. Faze razvoja loze – dijagrami i tabela – takođe se mogu naći u broju 2/2019 časopisa.